

Original Article

The State in Conservatism Thought and its Consequences for Public Law

Mehdi Khakzadi^{*1} , Farhang Faghih Larijani² , Mahdi Moradi Berelian³

¹ Master of Public Law, Faculty of Law and Political Science, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

² Assistant Professor, Department of Public Law, Faculty of Law and Political Science, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

³ Assistant Professor, Department of Public Law, Faculty of Law and Political Science, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

[10.22080/lps.2024.27442.1644](https://doi.org/10.22080/lps.2024.27442.1644)

Received:

July 18, 2024

Accepted:

September 8, 2024

Available online:

July 08, 2025

Keywords:

Conservatism, The State, Michael Oakeshott, Edmund Burke, Public Law

Abstract

Conservatism is an idea that has unique characteristics across different nations, but it also shares some common traits. These include a critique of rationalism, a reluctance to make fundamental changes, and defense of inequality. Edmund Burke's current developed conservatism as a response to the French Revolution. This concept advocates for maintaining the status quo, not in opposition to change, but by preferring to avoid unnecessary alterations and reforms, and by proposing improvements only when the current situation is deemed satisfactory. It rejects the notion that human wisdom alone can solve society's problems. In politics, conservatism can be seen as a reliance on tradition, customs, and practical procedures in political activities. Conservatives do not embrace the positivist approach to public law, which defines it within the confines of legal rules and overlooks the role of traditions and political procedures. This research aims to express the characteristics of the state in conservatism thought and then describes its impact on public law. The findings suggest that conservatism advocates for a limited state, support for decentralization, empowerment of voluntary social associations, and attention to the implementation of welfare policies. This ideology views public law within the framework of political traditions and practices rather than solely as legal rules.

*Corresponding Author: Mehdi Khakzadi

Address: University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Email: mahdikhakzadi@yahoo.com

Extended Abstract

1. Introduction

One of the most important political and social currents in history is conservatism. Conservatism as a profession and a way of human behavior has a long history. Conservative attitudes and assumptions about the place of man in politics and society are the result of a set of fundamental ideas that were first expressed by Edmund Burke. The term conservatism was not used in politics during Edmund Burke's lifetime. He founded it. Modern conservatism was woven into his fiery reaction to the French Revolution. In this book, he condemned the French Revolution for resorting to violent methods. Burke argued that revolutionaries' attempts to create a new social order through force and ideology would inevitably lead to tyranny and bloodshed. He believed that society is a complex organism that cannot be re-engineered based on abstract principles; Rather, it should be respected for its traditions and customs. This is how conservatism originated as a response to the excesses of the French Revolution and the Enlightenment's belief in progress. The role and position of the state is a central and long-standing debate in political philosophy, and it has been controversial for thinkers in this field, especially conservatives. In the conservative tradition, the state has always been viewed with suspicion and is often seen as a potential threat to individual freedom and the natural order of society. At the same time, most conservative philosophies affirm the necessity of some form of state to maintain social stability and protect the basic institutions of society. So far, the researches that have been conducted on

the identification of the concept of the state from the perspective of existing important political ideas have less covered the view of conservatives and most of the articles and research works in this field have been focused on liberalism and socialism. For this reason, it is very important to get to know the thoughts and opinions of conservatives and especially their views on the state. In this research, the unique definition of Martin Loughlin, an English thinker, of public law is used, and the consequences of the conservative view of the state for public law are examined. Therefore, the characteristics of the conservative state were addressed first, and then the work continues, relying on Michael Oakeshott's conservative approach to political activity and, subsequently, public law, which focuses on political traditions and practices.

2. Method

The article adopts a descriptive-analytical approach as its research method.

3. Results

The conservative viewpoint advocates for a limited state, respect for private property, decentralization, empowerment of voluntary social associations, and the implementation of welfare policies. This perspective has a significant impact on public law, emphasizing the need to interpret it within the context of political traditions and practices rather than just legal rules.

4. Conclusion

Conservatism does not prescribe specific and distinct principles and foundations, unlike other schools and views in the field of politics. It can have different features and characteristics at different times and places. The common components and characteristics of conservatism thinking were the focus of this research. Tradition

is the basis and axis of conservatism. Anyone who takes steps to preserve or follow a certain tradition can be considered a conservative. Key components of conservatism thought include condemnation of rationalism, avoidance of change, importance of religion, and defense of inequality. The preservation of traditions is the focal point in conservatism thought. Therefore, any analysis of topics such as state, government, and governance from a conservative point of view should prioritize the role and importance of traditions and practical procedures in political activity. Traditions have different interpretations according to traditionalist and conservative thinkers, with each examining it from various aspects and considering several components. The definition of tradition by the influential

conservative thinker Michael Oakeshott was used in this research. According to Oakeshott, tradition is action. Therefore, the research aims to understand the valuable place of traditions and practical procedures in politics and governance to achieve a conservative view of the state.

Funding

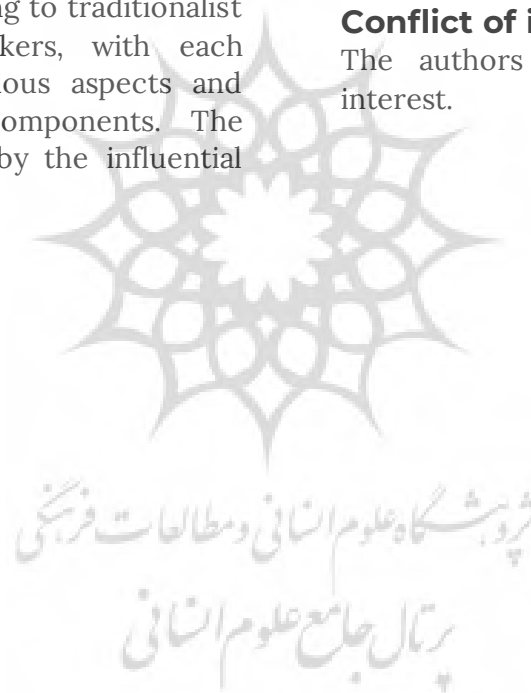
There is no funding support.

Authors' contribution

The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the manuscript's content and agreed on all aspects of the work.

Conflict of interest

The authors declared no conflict of interest.

علمی پژوهشی

دولت در اندیشه محافظه‌کاری و پیامدهای آن برای حقوق عمومی

مهدی خاکزادی^{*۱} ID، فرهنگ فقیه لاریجانی^۲ ID، مهدی مرادی برلیان^۳ ID

^۱ کارشناس ارشد حقوق عمومی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

^۲ استادیار گروه حقوق عمومی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

^۳ استادیار گروه حقوق عمومی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

doi 10.22080/lps.2024.27442.1644

چکیده

محافظه‌کاری اندیشه‌ای است که نزد ملل مختلف، ویژگی‌های منحصر به خودش را دارد. با این وجود، دارای برخی از خصیصه‌های مشترک است. نکوهش عقل‌گرایی، اجتناب از تغییرات بنیادین و دفاع از نابرابری از جمله آنها است. محافظه‌کاری، حاصل واکنش جریان ادموند برک به انقلاب فرانسه است. این اندیشه، طرفدار حفظ وضعیت موجود است؛ نه به این معنا که با تغییر مخالف است، بلکه تا حد امکان از تغییر و اصلاح در امور و طرح ایده‌هایی برای بهتر کردن وضعیت تا زمانی که اوضاع فعلی، خوب است، اجتناب می‌کند و از این اندیشه که خرد انسان به‌تنهایی توانایی حل مشکلات جامعه بشری را دارد، بیزار است. محافظه‌کاری در سیاست را می‌توان اتکا افراد یک جامعه سیاسی به سنت، عرف، آداب و رسوم و رویه‌های عملی در فعالیت سیاسی قلمداد نمود. از این رو محافظه‌کاران از رویکرد اثبات‌گرایانه به حقوق عمومی که آن را در چارچوب قواعد حقوقی تعریف می‌کند و از نقش سنن و رویه‌های سیاسی غافل است، استقبال نمی‌کنند. این پژوهش با روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای بر آن بوده تا ویژگی‌های دولت در اندیشه محافظه‌کاری را بیان کرده و سپس تأثیر آن را بر حقوق عمومی شرح دهد. نتیجه آن شد که از منظر اندیشه محافظه‌کاری، دولت باید محدود باشد، از تمرکززدایی حمایت کند و برای انجمن‌های داوطلبانه اجتماعی در قدرت سهمی قائل باشد و به اجرای سیاست‌های رفاهی نیز اهتمام ورزد. تأثیر این اندیشه بر حقوق عمومی، فهم آن در چارچوب سنن و رویه‌های عملی سیاسی به‌جای قواعد حقوقی صرف است.

تاریخ دریافت:

۲۸ تیر ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش:

۱۸ شهریور ۱۴۰۳

تاریخ انتشار:

۱۷ تیر ۱۴۰۴

کلیدواژه‌ها:

محافظه‌کاری، دولت، مایکل اوکشات، ادموند برک، حقوق عمومی

* نویسنده مسئول: مهدی خاکزادی

آدرس: دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

ایمیل: mahdikhakzadi@yahoo.com

۱ مقدمه

یکی از مهم‌ترین جریان‌های سیاسی و اجتماعی در تاریخ، محافظه‌کاری است. محافظه‌کاری به‌عنوان مسلک و شیوه‌ای از رفتار انسانی، سابقه‌ای به درازای تاریخ دارد. آنچه که در یونان باستان به فضیلت احتیاط در سیاست شهره بود را می‌توان فلسفه‌ای محافظه‌کار به‌شمار آورد. سرچشمه‌های محافظه‌کاری مدرن اما در واکنش متفکران غربی در مقابل هجوم افکار به‌اصطلاح متمدنی و مدرن انقلابیون فرانسوی نمود یافت. احساسات ضد‌مذهبی و سنت‌شکنانه فرانسویان به قدری قوی بود که زنگ خطر را برای دیگر کشورهای اروپایی به صدا درآورد. سرآمدترین اندیشمندان آن روزگار که واکنشی سخت از خود نشان داد، ادموند برک بود. او از تأثیر امواج سیل‌آسای تفکر جدید که عموماً تحت القائات ادیبان فرانسوی بود، بر انگلیسی‌ها می‌ترسید. آنها به‌دلیل عدم شناخت درست سیاست و با توهّمات آرمان‌گرایانه‌ای که داشتند به‌دنبال تأسیس سامانی نو بودند. ادموند برک در کتاب تأملاتی برانقلاب در فرانسه نگرانی‌های خود از وضعیتی که در فرانسه انقلابی در جریان بود را به رشته تحریر درآورد. این اثر در واقع نامه‌ای بود که برک برای انقلابیون فرانسوی نوشت و از آنها خواست به‌جای تخریب و از بین بردن فرهنگ، سنن و نهادهای کهن و حمله به کلیسا و نفی ارزش‌های مذهبی جامعه، نگاهی به وضعیت با ثبات سیاسی و اجتماعی انگلستان بیاندازند و حتی با تقلید از آنها، به‌دلیل شباهت فرهنگی و تاریخی دو کشور، ساختار سیاسی خود را مطابق سنت انگلیسی اصلاح کنند. از این هنگام بود که اندیشه محافظه‌کاری در قامت واکنشی سلیبی به هیجانات سیاسی که فرانسه نماد آن بود، شکل گرفت. بنابراین شناخت این اندیشه و درک مفاهیم مرتبط با آن برای به‌کارگیری آن در حوزه عمومی و حفظ ثبات و انسجام سیاسی و اجتماعی ضروری است. یکی از این مفاهیم مهم، دولت محافظه‌کار است. نقش و جایگاه دولت یک بحث محوری و دیرینه در فلسفه سیاسی است و برای

متفکران این حوزه به‌ویژه محافظه‌کاران بحث‌برانگیز بوده است. در سنت محافظه‌کاری به دولت همواره به‌دیده شک و تردید نگریسته می‌شود و غالباً به‌عنوان تهدیدی بالقوه برای آزادی فردی و نظم طبیعی جامعه در نظر گرفته می‌شود. در عین حال، اکثر فلسفه‌های محافظه‌کار ضرورت وجود نوعی دولت را برای حفظ ثبات اجتماعی و حفاظت از نهادهای اساسی جامعه تأیید می‌کنند. تاکنون پژوهش‌هایی که در باب شناسایی مفهوم دولت از منظر اندیشه‌های سیاسی مهم موجود صورت گرفته کمتر نگاه محافظه‌کاران را پوشش داده و عمده مقالات و آثار تحقیقی در این حوزه معطوف به لیبرالیسم و سوسیالیسم بوده است. به همین جهت، آشنایی با افکار و عقاید محافظه‌کاران و به‌ویژه دیدگاه آن‌ها راجع به دولت از اهمیت بسزایی برخوردار است. در این پژوهش از تعریف منحصر به‌فرد مارتین لاگالین متفکر و حقوقدان انگلیسی از حقوق عمومی استفاده شده است و پیامدهای نگاه محافظه‌کارانه به دولت برای حقوق عمومی مورد بررسی قرار گرفته است. متأسفانه آثار و مقالات اندکی درباره محافظه‌کاری سیاسی به زبان فارسی موجود است. در بررسی‌هایی که صورت گرفت، مقالاتی در تشریح تفکر محافظه‌کاری به صورت کلی یافت شدند اما هیچ‌یک از آن‌ها «دولت» را در چارچوب اندیشه محافظه‌کاری مورد مطالعه قرار نداده‌اند. از این حیث این اولین پژوهشی است به بررسی دولت در اندیشه محافظه‌کاری می‌پردازد.

کرامت اله راسخ (۱۳۹۴) در مقاله‌ای تحت عنوان «شاخص‌های سنجش تفکر محافظه‌کاری»، به بررسی اندیشه محافظه‌کاری در تفکر محافظه‌کاران آلمانی اقدام کرده و با برشمردن مولفه‌های چنین تفکری از منظر آنان، این نکته را متذکر می‌شود که اندیشه محافظه‌کاری اساساً تفکری سلیبی است که در واکنش به انقلاب فرانسه متولد شد و امروزه نیز اساس و بنیانش بر واکنش به ارزش‌های لیبرالی استوار است.

بهرتر منظور خود با استناد به برخی از متون دوران مشروطه، برای کلمه constitution به جای قانون اساسی، «اساس دولت» را معادل می‌گیرد و علاوه بر متن قانون اساسی آن را شامل: ۱. قواعد نانوشته‌ای که در رویه و رفتار بازیگران سیاسی حضور دارند و ۲. توازن نیروهای سیاسی که قانون اساسی در پرتوی آن تفسیر و اجرا می‌شود، می‌داند.

مهدی مرادی برلیان و محمدقاسم تنگستانی (۱۴۰۳) نیز در مقاله‌ای با عنوان «از تمایز میان دوست و دشمن تا تجلی اراده انضمامی؛ حاکمیت اشمیتی در دیالکتیک امرسیاسی و امر حقوقی» با تکیه بر آراء کارل اشمیت، دولت مدرن را موجودیتی انتزاعی که ورای حاکم و اتباع است معرفی می‌کنند که در آن حاکمیت نه از طریق اعمال اقتدار حقوقی بلکه از راه قدرت تصمیم‌گیری حاکم در شرایط استثنایی اعمال می‌شود و این قدرت با اراده انضمامی قدرت موسس به‌عنوان وجهی دیگر از تعریف حاکمیت اشمیتی در پیوند است. این مقاله نیز در نتیجه لزوم توجه به حاکمیت سیاسی را در کنار حاکمیت حقوقی برای فهم حقوق اساسی لازم می‌داند.

پژوهش حاضر درصدد این است که به دو پرسش، پاسخ دهد؛ اول آنکه دولت در اندیشه محافظه‌کاری واجد چه ویژگی‌هایی است؟ و سپس آنکه، این اندیشه چه تأثیری بر حقوق عمومی داشته است؟ فرضیه‌ها بر این پایه استوار اند که دولت باید محدود و غیرمتمرکز باشد، برای انجمن‌های داوطلبانه اجتماعی حق فعالیت سیاسی متصور باشد و سیاست‌های رفاهی را نیز در دستور کار خود قرار دهد. تأثیر اندیشه محافظه‌کاری نیز بر حقوق عمومی، فهم آن در چارچوب سنن و رویه‌های عملی سیاسی به‌جای قواعد حقوقی صرف است.

بنابراین ساختار نوشتار حاضر به این ترتیب است که ابتدا به معرفی اندیشه محافظه‌کاری مبادرت می‌شود. این شناخت مهم است چرا که این اندیشه تاحدودی در ایران مهجور مانده که یکی از علل آن این است که آثار تألیفی و ترجمه‌ای

مقاله دیگری با عنوان «تجزیه و تحلیل رابطه محافظه‌کاری و اصول‌گرایی در ایران» نوشته عباس حاتمی و محمودرضا رهبرقاضی (۱۳۹۶) محافظه‌کاری را به سه بعد فرهنگی، اقتصادی و روانشناختی تقسیم کرده و آن را از جهت هر کدام از این ابعاد با اصول‌گرایی در ایران مقایسه کرده و در آخر به این نتیجه رسیده که ابعاد و اجزای آن در میان حامیان دو طیف اصول‌گرایان و اصلاح‌طلبان متفرق و پراکنده است.

در مورد بخش دوم پژوهش حاضر که نه تنها اختلاط امر سیاسی و امر حقوقی در مقوله حکمرانی را اجتناب‌ناپذیر می‌داند بلکه حتی تفوق سیاست بر حقوق را اثبات می‌کند، سه مقاله پژوهشی یافت شد.

مقاله‌ای با عنوان «پیدایش و تحولات مفهوم قانون اساسی سیاسی» نوشته فردین مرادخانی (۱۴۰۲) با اشاره به برداشتهای متعدد از قانون اساسی، دو برداشت حقوقی و سیاسی را برجسته می‌کند و با ارجاع به آراء متفکرین حقوقی و سیاسی دست به تشریح مفهوم قانون اساسی سیاسی و مقایسه آن با قانون اساسی حقوقی می‌زند. قانون اساسی سیاسی مفهومی است که جان گریفیث مطرح کرد و «فهم رایج از قانون اساسی که آن را متنی در انحصار حقوقدانان می‌داند و نهادی به‌عنوان دادرسی اساسی از آن محافظت می‌کند» را زیر سوال می‌برد. به عقیده او نظارت قضایی بر قانون اساسی که گستره‌ای است که در آن اعمال و تصمیم‌گیری‌های سیاسی نقش آفرینی می‌کند وارد می‌کند و تنها نظارت سیاسی پارلمان را موجه می‌داند.

سید ناصر سلطانی (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان «اصول نانوشته قانون اساسی؛ آنسوی متن» این گزاره را مطرح می‌کند که حقوق اساسی دانشی صرفاً حقوقی نیست بلکه سیاسی‌ترین بخش حقوق است و دانش حقوق به‌تنهایی توانایی تفهیم و تشریح مفاهیم حقوقی مانند قانون اساسی، حاکمیت ملی، نمایندگی و... را ندارد. او برای ایضاح

یک نسخه مشخص پیچید. راسل کرک^۱ اظهار می‌دارد که محافظه‌کاری یک ایدئولوژی با ادعای جهان‌شمول و لغزش‌ناپذیر نیست، بلکه روشی برای نگرستن به نظم اجتماعی مدنی است و بر حول باورهای اساسی در نظمی متعالی، در تداوم اجتماعی، در چیزهایی که به‌وسیله سنت‌های باستانی ایجاد شده‌اند، در فضیلت احتیاط، در تنوع انسانی و در نقصان انسانی متمرکز است. برخلاف سوسیالیسم، آنارشیسم و حتی لیبرالیسم، محافظه‌کاری، اتخاذ هیچ‌الگوی جهانی از سیاست را در همه جا ارائه نمی‌کند. برعکس، محافظه‌کاران استدلال می‌کنند که نهادهای اجتماعی همیشه باید به‌طور قابل‌توجهی از ملتی به ملت دیگر متفاوت باشند، زیرا سیاست هر سرزمینی باید محصول مذهب مسلط، آداب و رسوم باستانی و تجربه تاریخی آن کشور باشد (Panichas, 2007: 85).

یک محافظه‌کار به عقل‌گرایی در اخلاق، سیاست و حقوق بدبین است. او باید تحقیق خود را نه با اصول پیشینی، بلکه در چارچوب سنت‌ها، آداب و رسوم و تجارب فرهنگی دریافتی از یک زمینه خاص آغاز کند (Vannatta, 2014: 3). محافظه‌کاران اگرچه به ظاهر اندیشه خود را عقلانی توصیف و تبلیغ می‌کنند، در واقع به‌دنبال دفاع از ارزش‌ها و نهادهای سنتی در برابر تهدید ایدئولوژی‌های عقل‌گرا و انقلابی هستند (Gottfried, 2007: 35). مایکل اوکشات^۲ نیز استدلال می‌کند که دانش سیاسی، محدود است و تلاش برای اعمال نظریه‌های انتزاعی در پدیده‌های پیچیده با استفاده از عقل‌گرایی سیاسی اجتماعی نادرست است. او معتقد است که عقل‌گرایی سیاسی یک دکترین نادرست در مورد دانش بشری است، زیرا فرض می‌کند که نظریه‌های انتزاعی را می‌توان در دنیای آشفته و غیرقابل پیش‌بینی سیاست به‌کار برد. اوکشات نسبت به خطرات سیاست ایدئولوژی‌محور و توتالیتریسم هشدار می‌دهد چرا که آن را پیامد عقل‌گرایی سیاسی می‌داند. به‌طور کلی، نقد اوکشات از

انگشت‌شماری از آن به فارسی موجود است. سپس دولت از منظر اندیشه دو متفکر مهم محافظه‌کار یعنی ادموند برک و مایکل اوکشات بررسی می‌شود. بعد از آن چهار ویژگی‌ای که اکثر محافظه‌کاران بر آن اتفاق نظر دارند مورد بررسی قرار می‌گیرد و در نهایت به پیامد نگاه محافظه‌کارانه به دولت و امر حکمرانی بر حقوق عمومی پرداخته می‌شود. در قسمت ابتدایی بخش پایانی، خوانش نسبتاً جدید مارتین لاگالین از حقوق عمومی که آن را به‌مثابه یک سنت قلمداد می‌کند، مطرح می‌شود و در قسمت دوم از دریچه نگاه اوکشات ابتدا دانش، به دو نوع دانش تکنیکی و دانش مبتنی بر شیوه عمل تقسیم‌بندی می‌شود و سپس نحوه شکل‌گیری سنن سیاسی که از نوع دانش مبتنی بر شیوه عمل است، تبیین می‌شود. فعالیت سیاسی موردنظر اوکشات، معطوف به توجه به سنت‌ها و رویه‌ها است و همانطور که اشاره شد، این برداشت خاص، فهم بهتری از حقوق عمومی به دست خواهد داد.

۲ آشنایی با اندیشه محافظه‌کاری

محافظه‌کاران آنچه را که صرفاً محصول تاریخ و سنت است، می‌پذیرند. آنها معتقدند که انسان ذاتاً به حفظ میراث گذشتگان تمایل دارد و این میراث با ارزش را حاصل زحمت نیاکان خود می‌داند که نباید و نمی‌توان آنها را کنار گذاشت. مالکیت، خانواده، مذهب، دولت و سایر نهادهای اجتماعی، میراث ارزشمند گذشته‌اند و محصول عقل نوع انسان هستند یعنی عقل جمعی همه اعصار (بشیریه، ۱۳۹۹: ۲۲۲). محافظه‌کاری سیاسی، مانند لیبرالیسم و مارکسیسم، یک نظریه جهانی نیست که مدعی تجویز سیاست درست برای هر ملت، در هر مکان و زمانی در تاریخ باشد (Hazony, 2022: 32). محافظه‌کاری اندیشه‌ای بومی است؛ یعنی در فرهنگ‌ها، اقوام و ملل مختلف، به اشکال گوناگونی بروز و ظهور می‌یابد. بنابراین نمی‌توان برای همگان

² Michael Oakeshott

¹ Russell Kirk

اگرچه محافظه‌کاری از نظر تاریخی بر ارزش‌های مذهبی تأکید می‌کرد اما همه محافظه‌کاران معتقد نیستند که بعد مذهبی برای محافظه‌کاری ضروری است. اسکروتن^۱ استدلال می‌کند که حتی بدون اعتقاد به موجودی متعالی، میل به پیوندهای مذهبی یک الزام و پایبندی قوی در جامعه را حفظ می‌کند (Pilbeam, 2003: 97-98). با این وجود، یکی از مهمترین شاخصه‌ها برای اثبات این امر که فردی محافظه‌کار است یا نه، دین‌داری است. افرادی که به‌طور منظم در مراسمات مذهبی شرکت می‌کنند و می‌گویند دین در زندگی آنها مهم است و به کتاب مقدس به معنای واقعی کلمه باور دارند، احتمالاً خود را محافظه‌کار می‌دانند (Aberbach, 2017: 87-88). مایکل اوکشات معتقد بود که دین شکلی از تجربه عملی است که با اخلاق انسانی تداوم پیدا می‌کند و انگاره‌های دینی مانند الوهیت، رستگاری و جاودانگی باورهای عملی هستند که ارزش آنها به نمایش حقیقت نهایی آنها بستگی ندارد. این بدان معنی است که اوکشات فکر می‌کرد که باورهای مذهبی ارزشمند هستند زیرا به مردم کمک می‌کنند زندگی بهتری داشته باشند، صرف نظر از اینکه از نظر عینی درست باشند یا نه (Covell, 1996: 94). یک محافظه‌کار می‌دانست که بدون دین، اخلاق نمی‌توانست وجود داشته باشد و بدون اخلاق عمومی نه امنیت وجود داشت و نه خوشبختی (Gaunt & Hawkins, 2021: 105). به اعتقاد راسل کرک، بین محافظه‌کاری و مذهب رابطه تنگاتنگی وجود دارد. او عنوان می‌کند که در حالی که همه افراد مذهبی محافظه‌کار نیستند و همه محافظه‌کاران مذهبی نیستند، محافظه‌کاری بدون پایه‌ای مذهبی نمی‌تواند وجود داشته باشد. مسیحیت و همچنین سایر ادیان برتر الهی، تأثیری محافظه‌کارانه بر جامعه داشته‌اند. محافظه‌کاران جامعه بشری را قراردادی جاودانه بین خدا و انسان و همچنین بین نسل‌ها می‌دانند. ترس از خدا سرآغاز حکمت تلقی می‌شود و حکومت عادلانه با قانون اخلاقی اداره

عقل‌گرایی سیاسی بر این پایه استوار است که سیاست یک فعالیت عملی است که به‌جای نظریه‌ها یا ایدئولوژی‌های انتزاعی، به قضاوت و تجربه نیاز دارد (Horcher, 2020: 114-115). مخالفت محافظه‌کاران با عقل‌گرایی و مهندسی اجتماعی مبتنی بر «اصل تغییر» است. اصل تغییر نشان می‌دهد که تغییر ذاتاً غیرقابل پیش‌بینی و پیچیده است، بنابراین تلاش‌های مهندسی اجتماعی که سعی در ایجاد نهادها یا سیستم‌های جدید برای بهبود نتایج دارند، احتمالاً پیامدهای ناخواسته‌ای در پی خواهد داشت. یک محافظه‌کار معتقد است که جامعه سیستم پیچیده‌ای است که در طول زمان تکامل یافته است و به این ترتیب عقل‌گرایان نمی‌توانند پیامدهای تغییرات پیشنهادی خود را به‌طور کامل درک کنند (O'Hara, 2011: 104-105). راسل کرک در کتاب ذهن محافظه‌کار می‌نویسد: «نوآوری عجولانه ممکن است به‌جای مشعل پیشرفت، یک آتش‌سوزی بلعنده باشد. جامعه باید تغییر کند، زیرا تغییر محتاطانه وسیله حفظ اجتماعی است. اما یک دولتمرد باید مشیت الهی را در محاسبات خود بپذیرد و به‌گفته افلاطون و برک فضیلت اصلی یک دولتمرد، احتیاط است» (Kirk, 1986: 27). قرن‌ها قبل در دوره رنسانس، در فلورانس، ماکیاولی مشاهده کرد که مردم عموماً تغییر را دوست ندارند و اغلب ترجیح می‌دهند در یک موقعیت دشوار روزگار خود را سپری کنند تا اینکه در موقعیتی ناشناخته و متفاوت غوطه‌ور شوند. بنابراین در شهریار، ماکیاولی می‌نویسد: «انسان‌ها عموماً دیرباور هستند. هرگز به چیزهای جدید اعتماد نمی‌کنند، مگر آنکه آنها را با تجربه آزمایش کرده باشند.» به نظر می‌رسد که این یک حقیقت اساسی در مورد طبیعت انسان است. به همین دلیل است که روش‌ها و آداب و رسوم سنتی، برای بسیاری منطقه امن را در زمان‌های آشفته فراهم می‌کند (Rosner, 2012:17).

¹ Roger Scruton

اگر امروز در ایالات متحده یا اروپای غربی، این امکان فراهم شده که افراد نسبتاً فقیر می‌توانند با بخشی از درآمدشان، ماشین یا یخچال بخرند و یا یک سفر با هواپیما داشته باشند، به دلیل این است که در گذشته، دیگرانی که درآمد بیشتری داشتند، توانستند برای چیزی که در آن زمان لوکس بود، خرج کنند. مسیر پیشرفت با این واقعیت که قبلاً زیر پا گذاشته شده است، بسیار آسان می‌شود. به این علت است که طلایه‌داران این راه، به این نتیجه رسیده‌اند که می‌توان جاده را برای افراد کم‌شانس یا کم‌انرژی ساخت. حتی فقیرترین افراد امروز رفاه مادی نسبی خود را مدیون نتایج نابرابری گذشته هستند (Honderich, 2005: 248).

محافظه‌کاری مدرن به‌عنوان پاسخی به تأکید لیبرالیسم کلاسیک بر فردگرایی و اعتقاد به پیشرفت اجتماعی و سیاسی ظهور کرد. محافظه‌کاران همچنین این ایده را رد کردند که نظم سیاسی بر اساس قرارداد بنا شده است، آنطوری که جان لاک^۲ از آن حمایت می‌کرد و در عوض معتقد بودند که انسان‌ها در یک نظم اجتماعی و سیاسی از قبل موجود، متولد شده‌اند که وظیفه دارند آن را حفظ و حمایت کنند. در همین رابطه، ادموند برک عنوان می‌کرد که جامعه ارتباطی است بین مرده، زنده و متولد نشده (Scruton, 2018: 34-38).

۳ دولت از منظر اندیشه متفکران محافظه‌کار

برای شناخت دولت، باید منادیان و نظریه‌پردازان آن را نیز شناخت. هر اندیشه‌ای از جمله محافظه‌کاری، در طول تاریخ با گذشت زمان، تغییرات اساسی و عمیقی را تجربه می‌کند که از کار نظری اندیشمندان و باورمندان آن نشأت می‌گیرد. باید خاطر نشان کرد که نظرات و آراء متفاوت و حتی متناقضی در بین اندیشمندان محافظه‌کار در مورد دولت وجود دارد که در این بخش به تعدادی از آنها اشاره می‌شود.

می‌شود. ایدئولوژی‌های رادیکال مانند کمونیسم و نازیسم، سعی می‌کنند دین را از بین ببرند زیرا دین مانعی در برابر جمع‌گرایی و استبداد است (Kirk, 2019: 20-21). کرک اعتقاد داشت که یک چیز بدتر از ادغام دین و سیاست وجود دارد که آن جدایی کامل دین از نظم اجتماعی مدنی است. به باور وی مسیحیت باید تأثیر قابل‌توجهی بر نظم سیاسی داشته باشد اما دستورات سیاسی آن بر مقامات قانونی را رد می‌کند. او پیشنهاد می‌کند که مسیحیت می‌تواند از طریق تأثیر آن بر رهبران سیاسی، توده‌ها و هنجارهای اجتماعی بر دولت تأثیر بگذارد. به عقیده او در حالی که دین می‌تواند راهنمایی اخلاقی و الهام‌بخش تغییرات مثبت باشد، نباید برای تحمیل اعتقادات به دیگران یا نقض حقوق فردی استفاده شود (Pafford, 2010: 76-79).

محافظه‌کاری را می‌توان به‌سادگی به‌عنوان فلسفه‌ای فهمید که عمدتاً به‌دفاع یا حتی حمایت از نابرابری اجتماعی- اقتصادی مربوط می‌شود و همزمان به دنبال توجیه این واقعیت است که اقلیت کوچکی، از درآمد و ثروت بسیار بالاتری از اکثریت جامعه برخوردار هستند و آن اکثریت نیز حداقل به‌طور غیرمستقیم از زندگی در جامعه‌ای که دارای ویژگی توزیع بسیار نابرابر ثروت است، سود می‌برند، حتی اگر درآمدشان کم باشد. محافظه‌کاری می‌خواهد نابرابری را طبیعی و اجتناب‌ناپذیر جلوه دهد، واقعیتی از زندگی که نمی‌توان آن را تغییر داد، بنابراین باید آن را پذیرفت؛ به‌جای اینکه آن را به‌عنوان مشکلی تصور کرد که باید ریشه‌کن شود. محافظه‌کاران در مورد اینکه آیا شکاف بین فقیر و غنی به‌منظور اطمینان از انسجام اجتماعی و ثبات سیاسی باید مشمول نوعی محدودیت باشد یا نه، اندکی اختلاف نظر دارند اما صرف نظر از چنین تفاوت‌هایی همه محافظه‌کاران تأکید دارند که نابرابری فی‌نفسه، هم مطلوب و هم ضروری است (Dorey, 2011: 5). در این باره فردریش فون هایک^۱ می‌نویسد:

² John Locke

¹ Friedrich Von Hayek

۳،۱ ادmond برک

عالی‌ترین کارایی اندیشه برک دفاع از قانون اساسی بریتانیا بود. تحقیقات برک همیشه به دلایل سیاسی مبرم انجام و به سمت حل مسائل عملی در دولت بریتانیا هدایت می‌شدند. برک در اکثر موارد به سوالات نظری مانند مکان و توزیع حاکمیت در دولت بی‌علاقه بود. فقدان علاقه او تنها از بی‌زاری شخصی‌اش از تحقیقات انتزاعی ناشی نمی‌شد، برای او، چنین سوالاتی از قبل حل شده بود. برای مثال، از دید او، حاکمیت در اختیار پادشاه و پارلمان بود. برک قانون اساسی بریتانیا را کامل نمی‌پنداشت، با این حال، آن را برای انگلیسی‌ها عالی می‌دانست. او آن را محصول اعصار و به‌عنوان موجودیتی کاملاً توسعه‌یافته و پخته می‌نگریست تا به‌عنوان یک ساختار سیاسی دائماً در حال تغییر (O'Gorman, 2004: 49). برک به دنبال مهارکردن روند تضعیف پارلمان بود. این، اصل انتخاباتی بود که در ارزیابی‌های برک برتری داشت. او بر این عقیده تأکید داشت که مجلس عوام به مردم پاسخ می‌دهد، نه به پادشاه. برک آنقدر به توافق ۱۶۸۹ و مفهوم برتری پارلمانی متعهد بود که نمی‌توانست هیچ استدلالی را بپذیرد که این اصل را زیر سوال ببرد (O'Keefe, 2010: 8). برک از تعادل قانون اساسی صحبت می‌کرد. او به ضرورت اختیارات اضطراری و احتیاطی پادشاه اعتقاد داشت، اما اصرار داشت که بر اساس اصول عمومی و زمینه‌های ملی اعمال شوند و در دست وزرا قرار گیرند. برک به افزایش نفوذ پادشاهی برای اهدافی که غیر از تسهیل ارتباط سیاسی بین وزرا و مجلس عوام استفاده می‌شد، اعتراض می‌کرد. اگر چه همواره به مبارزه با نفوذ مردم و دفاع از قدرت اشرافی می‌پرداخت. با وجود این، اذعان داشت که همه نهادهای سیاسی و حقوقی منشأ مردمی دارند و مجلس عوام مهمترین بخش قانون اساسی است. او نمی‌توانست ایده توازن دقیق قدرت بین پادشاه، مردم و پارلمان را بپذیرد، زیرا تعادل و توازن، متضمن برابری است.

همچنین وی اصول مربوطه آنها را ثابت و تغییرناپذیر می‌دانست. برک معتقد بر حفظ شخصیت تاریخی پارلمان و بازیابی ویژگی‌های اصلی آن بود. او سیستم دادگاه را به دلیل تضعیف عملکرد مجلس عوام به‌عنوان کنترلی بر قوه مجریه محکوم کرد (O'Gorman, 2004: 54-58). برک به شدت از دستکاری در چارچوب قانون اساسی یا پذیرش اصلاحاتی که حتی کوچکترین تغییری در ساختار سلسله‌مراتبی جامعه و سیاست ایجاد می‌کرد، امتناع می‌ورزید. او دائماً از این واقعیت ابراز تأسف می‌کرد که اصلاح‌طلبان افکار خود را به سمت تغییر در قانون اساسی معطوف کردند نه به سمت اصلاح آن در حالت فعلی. او نه تنها مقاومت کرد، بلکه از فضای عقیده‌ای که به حملات علیه نهادهای موجود دامن می‌زد، بیزار بود. تنها نوع اصلاح قانون اساسی که برک در چارچوب نظام سیاسی انگلیسی مجاز می‌پنداشت، اصلاحات اقتصادی بود. از نظر او اصلاحات باید معتدل باشد تا به‌طور دائم بماند. اصلاحات اقتصادی به نفع دولت در درازمدت و همچنین به نفع بهبود شکاف‌ها و درمان سوء استفاده‌ها در دولت در کوتاه‌مدت، ضروری بود. به عقیده او حاکمیت قانون اساسی، فرصتی برای فساد باقی نمی‌گذاشت و در نتیجه تهدید همیشگی افزایش نفوذ سلطنتی را محدود می‌کرد. برک خواستار لغو مناصب غیرضروری و کاهش اسراف در فهرست مدنی^۲ بود، اما قصد کاهش نفوذ شخصی پادشاه یا تغییر اساسی نقش تاج و تخت در سیاست را نداشت. او نیاز به رسیدگی به تخلفات در سیستم انتخاباتی را تشخیص داد، نسبت به تغییرات اساسی در قانون اساسی بریتانیا هشدار داد و بر این باور بود که دولت باید به نفع مردم باشد نه اینکه توسط آن کنترل شود. برک به دنبال بازگرداندن نظم سیاسی قدیمی بود تا نظم جدیدی را اختراع نکند. او می‌خواست قانون اساسی سنتی گذشته را نه کمتر و نه بیشتر بازگرداند (O'Gorman, 2004: 64-75).

² Civil List

¹ The settlement of 1689

می‌آمدند، در حالی که *societas* اجتماعی از افراد بود که از نظر شناسایی مشترک قواعد، دور هم جمع می‌شدند. در حالت اول، انسان‌ها گرد هم می‌آیند تا شخصیت جدیدی را تشکیل دهند، در حالی که در حالت دوم، انسان‌ها تنها شخصیت‌هایی هستند که اهمیت دارند و صرفاً از نظر شناسایی قواعدی که به‌موجب آن با هم زندگی خواهند کرد، گرد هم می‌آیند (Kos, 2019: 21-22). استفاده اوکشات از این اصطلاحات لاتین، توضیح دو مفهوم متمایز از دولت را بررسی می‌کند، یعنی «انجمن مدنی»^۱ و «انجمن شرکتی»^۲. اوکشات معتقد است انجمن مدنی مدل مناسب‌تری برای دولت است. انجمن مدنی شرایط و اعمال خاص افراد را به رسمیت می‌شناسد و هدف برآوردن نیازهای افراد را در دستور کار خود ندارد. در مقابل، انجمن شرکتی ممکن است هر هدف غایت‌شناختی، از جمله ارضای نیازها را که اوکشات معتقد است برای دولت مناسب نیست، داشته باشد. به این ترتیب، به باور اوکشات ایده دولت به‌عنوان یک انجمن شرکتی، مشکلاتی را ایجاد می‌کند، چرا که دولت یک انجمن جامع، انحصاری و اجباری است. برخلاف انجمن‌های شرکتی، افراد آزادی انتخاب ندارند که در دولت شرکت کنند یا از آن خارج شوند. دولت به‌عنوان یک انجمن شرکتی، اهداف اساسی را انتخاب می‌کند و اقداماتی را برای شرکای خود هدایت می‌کند که مانع از ظرفیت شرکا برای انتخاب اقدامات خود برای پیگیری اهداف خود می‌شود (Gerencser, 2000: 129-130). بنابراین اوکشات ایده دولت به‌عنوان یک انجمن شرکتی را رد می‌کند و این درک را نقد می‌کند که سیاست عبارت است از مدیریت فعالیت‌های شهروندان به‌سمت جهت‌گیری برخی خیرهای اساسی که بین همه مشترک است. او استدلال می‌کند که دولت نباید اساس خود را بر هدف سوق‌دادن سوژه‌ها به‌سمت یک خیر اساسی یا در توسعه فضیلت شهروندان قرار دهد (Gerencser, 2000: 131). اوکشات عنوان می‌کند که انجمن مدنی افراد را ملزم می‌کند که

برک به‌دلیل تحقیقات تاریخی و به‌واسطه درکی که از توسعه قانون اساسی انگلیس داشت توسط بسیاری، به‌عنوان مشروطه‌خواه برتر انگلیسی شناخته می‌شد. او به‌عنوان یکی از بهترین مفسران تحولات تاریخی قانون اساسی بریتانیا و یکی از خشن‌ترین مدافعان آن قلمداد می‌شد. برداشت خاص او از قانون اساسی به‌دلیل تاریخی بودن آن مهم بود. ارتباط برک با مفهوم رشد مستمر تاریخی و استفاده از آن به‌عنوان توضیحی برای چگونگی به‌وجود آمدن قوانین اساسی موفق به‌طور کلی در سراسر طیف سیاسی مورد حمایت قرار گرفت. بزرگترین فایده توسعه قانون اساسی تکاملی، رشد یک مفهوم خاص و بومی از آزادی بود که به «حقوق انگلیسی آزادمتولدشده» تعبیر می‌شد که به‌تدریج در طول زمان کسب و در قانون به‌عنوان یک امتیاز ثبت شده بود. برک اغلب به‌دلیل دفاع از ارزش‌های لیبرال و قانون اساسی مورد ستایش قرار می‌گرفت (Jones, 2017: 20-21).

۳،۲ مایکل اوکشات

اوکشات استدلال می‌کند که دولت با حکومت یکی نیست، علی‌رغم تمایل رایج به استفاده از این دو اصطلاح به‌جای یکدیگر. او معتقد است که نظریه دولت باید با یک لوح خالی شروع شود و از به‌کار بردن معانی استعاری و قطعی اجتناب شود. با انجام این کار، می‌توان ظرایف کلمه «دولت» و معانی مختلف آن را به‌طور کامل کشف کرد. او دولت را تنش حل‌نشده‌ای بین گرایش‌های آشتی‌ناپذیر *societas* و *universitas* می‌داند. اوکشات استدلال کرد که دولت را می‌توان به‌عنوان آمیزه‌ای نامنسجم از این دو مفهوم درک کرد. او اظهار داشت که این کلمات، معنای دو حالت مختلف اجتماع انسانی هستند. هر دو از حقوق خصوصی روم سرچشمه می‌گرفتند. به‌طور خلاصه، *universitas* یک مجموعه شرکتی بود، مانند یک انجمن صنفی، یک بخش کلیسای جامع یا یک دانشگاه، مجموعه‌ای از افراد که برای رسیدن به‌هدفی مشترک گرد هم

² Enterprise association

¹ Civil association

(Green, 2002: 258). در ادامه ویژگی‌های دولت در اندیشه محافظه‌کاری مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۴،۱ دولت و انجمن‌های مدنی

برخی از اندیشمندان، دو مشخصه را برای محافظه‌کاری در قرن بیستم تعریف می‌کنند. آنها علاوه بر آزادی‌خواهی به ویژگی قیوم‌آبی محافظه‌کاری اشاره می‌کنند که آزادی‌خواهی را بر این دیدگاه که وجود دولتی قدرتمند برای حفظ نظم و اقتدار اهمیت دارد، منطبق می‌کند. نگاهی نیز وجود دارد که جایگزین مدل قبل است و به‌جای دولت، بر دیدگاه‌های محافظه‌کار درباره اثربخشی سازمان‌های جامعه مدنی تمرکز دارد. این نهادهای جامعه مدنی به انجمن‌های اجتماعی‌ای اطلاق می‌شوند که مستقل از دولت هستند و به‌طور خودجوش و داوطلبانه به‌وجود می‌آیند. محافظه‌کاران این انجمن‌ها را جوهره جامعه می‌دانند که نشان‌دهنده روابط واقعی بین افراد، طبقات و گروه‌ها است. محافظه‌کاران این ایده را نقد می‌کنند که جامعه صرفاً مجموعه‌ای از افراد است و این مفهوم را به انقلاب فرانسه نسبت می‌دهند، انقلابی که معتقد بودند نهادهای مهم بین افراد و دولت را نادیده گرفته است. محافظه‌کاران جامعه را دربرگیرنده نهادهای گوناگون می‌دانستند، از گروه‌های کوچک رقص محلی گرفته تا اتحادیه‌های کارگری بزرگ. محافظه‌کاران همواره تمایل به مقاومت در برابر مداخله دولت در مناطقی دارند که سازمان‌های جامعه مدنی نقش‌های اجتماعی ارزشمند و موثر را ایفا می‌کنند. با این حال اگر این سازمان‌ها شکست خورده تلقی شوند، ممکن است از مداخله دولت برای کمک به آنها یا جایگزینی آنها حمایت کنند (Green, 2002: 259).

۴،۲ پراکندگی قدرت

ادموند برک در کتاب «ملاحظه‌ها و مذاقه‌هایی در باب کمیابی» اینطور می‌نویسد: «دولت باید خود را مقید کند به آنچه که جزو حوزه دولت یا مشتقات آن است. به عبارت دیگر، خود را مقید کند به

مجموعه‌ای از قوانین یا رویه‌های رسمی را به رسمیت بشناسند و از آنها پیروی کنند، در حالی که به دنبال اهداف خودشان هستند. این قوانین به معنای دیکته‌کردن اعمال یا انتخاب‌ها نیستند، بلکه برای هدایت آنها به‌گونه‌ای است که مدنیت و همکاری بین افراد را ترویج می‌کند. به‌گفته اوکشات، قواعد انجمن مدنی با قواعد موجود در یک انجمن شرکتی متفاوت است، زیرا آنها بر روی دستیابی به یک هدف یا خیر اساسی مشترک متمرکز نیستند. در عوض، آنها بر ارتقاء آزادی فردی و در عین حال حفظ نظم اجتماعی متمرکز هستند. در یک انجمن مدنی، افراد تا زمانی که قوانین انجمن را به رسمیت بشناسند و از آنها پیروی کنند، در تعقیب اهداف آزادند (Gerencser, 2000: 132). مفهوم انجمن مدنی اوکشات به این موضوع می‌پردازد که مردم زمانی که آزادی انتخاب فعالیت‌های خود را دارند، چه می‌کنند. اوکشات معتقد است که افراد باید آزاد باشند تا به دنبال منافع و فعالیت‌های خود بروند بدون اینکه توسط یک هدف، علاقه یا خیر اساسی مشترک محدود شوند. انجمن مدنی شخصیتی اخلاقی را پرورش می‌دهد که آزادانه می‌تواند در اعمال خود تعیین‌کننده باشد (Corey, 2006: 187). انجمن مدنی یک رابطه مبتنی بر قوانین و الزامات غیرابزاری برای پذیرش قواعدی غیرابزاری است که نوع خاصی از رابطه اخلاقی را تشکیل می‌دهد. این، همان حاکمیت قانون است (Nardin, 2001: 198).

۴ دولت مطلوب محافظه‌کاران

تحولات محافظه‌کاری در اواخر قرن بیستم، جذب قوی ایده‌های لیبرال را نشان می‌دهد. علاوه بر این، ایده‌های نئولیبرال به‌ویژه آنهایی که تحت تأثیر فردریش هایک بودند، نقش مهمی در شکل‌گیری محافظه‌کاری اواخر قرن بیستم داشتند. تأکید هایک بر آزادی فردی، آزادی سیاسی و آزادی بازار اقتصادی در میان محافظه‌کاران تاچری طنین‌انداز شد. این پذیرش ایدئولوژی نئولیبرال نشان می‌دهد که محافظه‌کاری، فلسفه آزادی‌خواهانه‌ای را پذیرفت که از ایدئولوژی سنتی محافظه‌کار منحرف شد

برای تأمین توأمان آزادی و نظم باید نامتمرکز، محلی و تا حد امکان ناپیدا باشد (نیزبت، ۱۳۹۹: ۸۶).

۴٫۳ دولت محدود

محافظه‌کاران، آزادی فردی را در اولویت قرار می‌دهند و بر نقش انتخاب آزادانه افراد در جامعه تأکید می‌کنند. آنها از مداخله محدود دولت دفاع می‌کنند و به کارایی بازار اعتقاد دارند. آنها استدلال می‌کنند که برنامه‌ریزی دولتی در مقایسه با مکانیزم‌های بازار کمتر به تغییر تقاضا پاسخ می‌دهد. لیبرال‌های اقتصادی که با این دیدگاه همسو هستند استدلال می‌کنند که تصمیم‌گیری فردی، فارغ از دخالت خارجی، آزادی و خلق ثروت را به حداکثر می‌رساند. برخی از محافظه‌کاران مانند نومحافظه‌کاران و محافظه‌کاران «یک ملت»^۱، دیدگاه‌های خیرخواهانه‌تری از دولت ارائه کرده‌اند. آنها برای نقش دولت به‌عنوان تأمین‌کننده رفاه و تنظیم‌کننده اقتصاد ارزش قائل هستند. پذیرش دولت رفاه از جانب آنها ممکن است ناشی از نگرانی‌های پدران برای طبقه کارگر یا ترس از بی‌ثباتی اجتماعی ناشی از نابرابری بیش از حد باشد. آنها همچنین در مورد تأثیرات منفی بالقوه سرمایه‌داری بر ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی ابراز نگرانی می‌کنند (Pilbeam, 2003: 33-34).

از اهداف برجسته محافظه‌کاران ضد دولت، کاهش اندازه بخش دولتی با پیشنهاداتی مانند خصوصی‌سازی، کاهش مالیات، مقررات‌زدایی و استفاده از مکانیزم‌های بازار در بخش دولتی است. آنها همچنین از واگذاری مسئولیت‌های دولتی به سازمان‌های جامعه مدنی، به‌ویژه در تأمین رفاه، دفاع می‌کنند. محافظه‌کاران آمریکایی تمایل دارند بر پیامدهای اخلاقی رفاه دولتی تمرکز کنند، در حالی که استدلال‌های اقتصادی به دلیل دولت رفاه نسبتاً کوچک آمریکا وزن کمتری دارند. برخی از محافظه‌کاران ضد دولت استدلال می‌کنند که اخلاق بهتر است خارج از دسترس دولت تقویت شود، زیرا

تشکیلات بیرونی دین، قضات، نیروی زمینی و دریایی، منابع درآمدی، بنگاه‌هایی که به دولت وابسته‌اند و در یک کلام به هر چیزی که حقیقتاً و تماماً عمومی است، به صلح عمومی، امنیت عمومی، نظم عمومی و مالکیت عمومی» (نیزبت، ۱۳۹۹: ۸۴).

برک تأکید می‌کند که دولت نباید کاری به مسائل و ضروریات حوزه خصوصی داشته باشد. از این حیث تمایزی بین او و دوستش آدام اسمیت وجود ندارد. البته اسمیت در ثروت ملل می‌گوید دولت می‌تواند آموزش و سایر حوزه‌هایی را که برای بهروزی عمومی واجد اهمیت‌اند و نمی‌توان آنها را به بخش خصوصی سپرد، برعهده بگیرد اما برک در مورد افزایش مسئولیت‌های دولت در قبال شهروندانش سکوت می‌کند. برک همچنین در خصوص اقتصاد آزاد و تمرکززدایی هیچ‌چون و چرایی را نمی‌پذیرد. او در ملاحظه‌ها و مذاقه‌ها می‌نویسد: هر چه قدرت از مرکز به شهرها، از شهرها به محله‌ها و از محله‌ها به خانه‌ها سرازیر می‌شود رو به نقصان می‌نهد. در نتیجه دولت نمی‌تواند به وظایف خود در سطوح پایین عمل کند و هر چه بیشتر به این کار می‌کوشد بیشتر ناکام می‌ماند. دولت باید از تفاوت امور و حوزه‌ها آگاه باشد. باید بداند سامان‌دهی به کدام امور به حوزه قانون مربوط است و آنها را به تنهایی و مستقلاً می‌تواند سر و سامان دهد. اینها مواردی هستند که سیاسیون بزرگ ممکن است متوجه آنها باشند اما نمی‌توانند با وضع قانون آنها را رفع کنند (نیزبت، ۱۳۹۹: ۸۴-۸۵).

محافظه‌کاران همواره بر لزوم ممانعت از مداخله دولت سیاسی در امور اقتصادی، اجتماعی و اخلاقی تا حد ممکن تأکید داشته‌اند و مدافع ایجاد زمینه تقویت و بسط کارکرد خانواده، محله و انجمن‌های داوطلبانه و همیارانه تا حد ممکن بوده‌اند. توکویل در کتاب «دموکراسی در آمریکا» میان زمامداری و دولت تمایز قائل می‌شود. او بر این اعتقاد است که دولت باید نیرومند و یکپارچه باشد اما زمامداری

¹ One Nation

اجتماعی پذیرفته‌اند. نقد محافظه‌کاران آمریکایی از رفاه نیز بر اثرات منفی کمک‌های نقدی بدون قید و شرط بر شخصیت فردی و مسئولیت اجتماعی متمرکز است، نه به‌طور کلی دولت رفاه (Barry, 1997: 331-333)

محافظه‌کاران همواره تأکید کرده‌اند که دولت رفاه به‌جای پیگیری برابری، وسیله‌ای برای کاهش فقر و ارتقاء خوداتکایی است. آنها از هدف قرار دادن مزایای تأمین اجتماعی بر اساس نیاز واقعی، به‌جای حفظ اصول جهان‌شمول حمایت کردند. مفهوم «فقر نسبی» برای تعریف فقر در رابطه با رفاه مادی سایر بخش‌های جامعه مورد استفاده قرار گرفت و با بهبود استانداردهای زندگی، هزینه‌های رفاهی افزایش یافت تا از عقب افتادن بیش از حد فقرا از اکثریت مرفه جلوگیری شود. محافظه‌کاران به‌جای دنبال کردن برنامه منظم کاهش رفاه، به دنبال حفظ یک اجماع شکننده با رأی‌دهندگان بودند (Dorey, 2011: 98)

محافظه‌کاران همواره استدلال می‌کنند که تأکید بیش از حد بر اقدامات اجتماعی که توسط دولت رفاه انجام می‌شود می‌تواند منجر به فرار افراد از مسئولیت‌های شخصی خود در قبال خانواده، همشهریان و خود شود. جامعه نباید محدود به اقدامات اجتماعی دولتی یا قانونی باشد. کسانی که بر مسئولیت فردی تأکید می‌کنند اهمیت حمایت جامعه را در تقویت رفتار مثبت و ارائه کمک‌های عملی به نیازمندان می‌شناسند. آنها معتقدند که مسئولیت فردی شامل مراقبت فعالانه از دیگران، چه از طریق نهادهای مذهبی، سازمان‌های داوطلبانه یا اقدامات غیررسمی است (Raison, 1990: 187).

در نهایت می‌توان گفت با اینکه امروزه دکترین بازار آزاد، محافظه‌کاران را تحت تأثیر قرار داده است، ولی آنها معتقد نیستند که بازار به‌تنهایی می‌تواند همه مسائل و مشکلات اجتماعی را برطرف کند. آنها باور دارند که برخی از مشکلات در جامعه عمیقاً در طبیعت انسان ریشه دارند و ممکن است تنها راه حل‌های محدود و موقتی از طریق سیاست داشته

اقدامات داوطلبانه برای فضایی مانند سخاوت، ضروری است. آنها از استفاده از دولت برای ترویج فضیلت انتقاد می‌کنند و پیشنهاد می‌کنند که دولت نباید به‌فکر درستی و نادرستی اخلاقی باشد. آنها معتقدند که مکانیزم‌های اجتماعی غیررسمی و سنت‌های تاریخی در پرورش رفتار اخلاقی موثرتر است. از سوی دیگر، طرفداران کنترل دولتی استدلال می‌کنند که ماهیت پیچیده و غیرقابل پیش‌بینی دنیای مدرن مستلزم مکانیزم‌های نظارتی جدیدی برای کاهش خطرات ناشی از علم و تجارت است. این استدلال با ادعای اینکه خطرات معاصر کمتر از خطرات گذشته هستند و افزایش آگاهی از ریسک، توجیه‌کننده افزایش نظارت دولتی نیست، به چالش کشیده می‌شوند (Pilbeam, 2003: 43).

به عقیده محافظه‌کاران، هدف اساسی حفظ نظم و حاکمیت قانون، حمایت از مالکیت خصوصی است. همه محافظه‌کاران حتی جمع‌گراترین‌هایی که ممکن است برخی از ملی‌سازی‌ها را بپذیرند، اولویت مطلق مالکیت خصوصی را قبول دارند. مفهوم مالکیت خصوصی با این ایده گره خورده است که جامعه مدنی مستقلی وجود دارد که به‌وضوح از دولت متمایز است. این تصور کثرت‌گرایانه از دولت، نهادهای خودمختار در جامعه مدنی را به‌عنوان مکانیزم‌هایی برای محدودکردن قدرت دولتی می‌بیند. یک منبع مهم برای محدودکردن دولت، مشروطه‌گرایی است. این، به‌معنای تدوین قواعد مدون و مکتوب حکومت نیست بلکه به‌معنای عمل دولت در محدوده سنت است. بسیار بهتر است که حکومت را از طریق این سنت‌ها تنظیم کنیم تا از طریق مجموعه‌ای جدید از قوانین رسمی (Ludlam & Smith, 1996: 146)

۴٫۴ سیاست‌های اجتماعی و دولت رفاه

محافظه‌کاران از لحاظ تاریخی از برخی مداخلات دولتی که پایه‌های دولت رفاه مدرن را ایجاد کرده‌اند، حمایت کرده‌اند. اگر چه برخی از محافظه‌کاران به‌شدت با دولت رفاه نهادی مخالف کرده‌اند، اکثر آنها نقشی را برای دولت در ایجاد شبکه ایمنی

اقدامات عملی حکومت همواره تنشی وجود دارد. فعالیت حکمرانی را باید رویه‌ای پیچیده دانست که همچون سنتی زنده در اندیشه اروپایی پدیدار شده است (لاگلین، ۱۳۹۷: ۹۰، ۹۱). عمل حکمرانی در اندیشه اروپایی معیارهای درستی را در ضمن خود جای داده است. درست همانطور که یک زبان، هنجارهای دستوری و تلفظی را به وجود می‌آورد، عمل حکمرانی نیز دربردارنده معیارهای عمل درست است. پایبندی به این قراردادها، قراردادهای زبان یا حکمرانی، بخش اصلی اجرای موثر آن را تشکیل می‌دهد. ولی معیار نهایی صحت و درستی وجود ندارد، روشی که عموماً در یک سنت یا رویه عملی برای اجرای آن به کار گرفته می‌شود معیار توجیه آن است. همانگونه که معیار درستی در شیوه تلفظ واژه‌ها همان شیوه تلفظ آنها است. در مورد عمل حکمرانی نیز سبک مناسب اقدام عبارت است از پایبندی به روش‌هایی که این عمل عرفاً انجام می‌شود. معیارهای رفتار، جزئی از سنت را تشکیل می‌دهند و ربطی با اخلاق به معنای ارزیابی سخت ندارند، ارزیابی سخت یعنی تشخیص درست و غلط به نحوی مستقل از شیوه عمل در سنت (لاگلین، ۱۳۹۷: ۹۲). بنابراین حقوق عمومی و عمل حکمرانی به عنوان یک سنت یا امر ورزیدنی فهمیده می‌شود. در بخش بعدی رابطه این نظریه با مفهوم سنت در اندیشه اوکشات تشریح می‌شود.

۵٫۲ جایگاه سنن و تجارب عملی

سیاسی در حقوق عمومی

دلیل طرح این مبحث یادآوری این امر است که حقوق عمومی نه مجموعه‌ای از احکام و مقررات است و نه دسته‌ای از اصول، بلکه یک سنت و رویه است. بنابراین نظریه‌های هنجاری حقوق عمومی، که یک سبک را ترویج و باقی را کنار می‌گذارد، از توجه به وجه اصلی موقعیت غافل می‌ماند. در این باره لاگلین در کتاب «مبانی حقوق عمومی» می‌نویسد:

اثبات‌گرایان بر این باورند که برای فهم علمی حقوق باید آن را از خاستگاه‌های اجتماعی و

باشند. با این حال، بعید است که نگاه تاریخی محافظه‌کار به دولت به عنوان عاملی فعال برای بهبود رفاه مردم از بین برود. حمایت دولت از معلولان، بیماران روانی و مزمن، فقرا و بسیاری از افراد مسن، حیاتی است. خدمات اجتماعی برای زمینه‌هایی مانند مراقبت و آموزش برای جوانان، بهداشت عمومی، تسهیل تهیه مسکن برای افراد نیازمند و رسیدگی به امور مربوط به فروپاشی خانواده، ضروری است (Raison, 1990: 192).

۵ تأثیر اندیشه محافظه‌کاری بر حقوق عمومی

محافظه‌کاری چه تأثیرات و پیامدهایی می‌تواند برای حقوق عمومی داشته باشد؟ برای بررسی این امر، باید تعریف خاصی از حقوق عمومی را مدنظر قرار داد. حقوق عمومی به عنوان یکی از شاخه‌های علم حقوق، پیوندی ناگسستنی با سیاست دارد. در این قسمت، با اتکا بر نظریه حقوق عمومی مارتین لاگلین و همچنین ماهیت سنت از نظرگاه اوکشات به واکاوی پیامدهای اندیشه محافظه‌کاری بر حقوق عمومی مبادرت می‌شود.

۵٫۱ حقوق عمومی در کشاکش

هنجارگرایی و کارکردگرایی

حقوق عمومی، رشته‌ای مستقل و خودبسنده است. این ادعا در عصر مدرن ابهام پیدا کرده است. دلیل عمده این ابهام، غلبه اثبات‌گرایی در فلسفه حقوق است. هدف کلی اثبات‌گرایی بنا کردن مطالعه حقوق بر بنیانی علمی بوده است. موضوع حقوق عمومی عبارت از عمل حکمرانی است. حقوق عمومی چارچوبی برای چگونگی تأسیس و کارکرد دولت فراهم می‌آورد و یا اینکه مربوط است به احکام و قواعدی که نظام حکومت را تنظیم می‌کند (لاگلین، ۱۳۹۷: ۳۷، ۳۲۷).

حقوق عمومی یک گفتمان عملی است و تنها با خلق ایده دولت به عنوان یک حوزه خودمختار شکل می‌گیرد (لاگلین، ۱۴۰۱: ۵۴). میان قوانین موضوعه و

قسم دانش در هر فعالیتی دخالت دارد. تسلط بر هر نوع مهارت و تعقیب هر فعالیت عینی بدون آن ناممکن است. در فعالیت سیاسی نیز، دانش تکنیکی نمی‌تواند از دانش مبتنی بر شیوه عمل جدا باشد و آنها هیچ‌جا نمی‌توانند منطبق با یکدیگر تلقی شوند یا قادر باشند که جایگزین یکدیگر شوند (اوکشات، ۱۴۰۱: ۳۰-۳۲).

یک شیوه عمل مجموعه‌ای از ملاحظات، شیوه‌ها، سنت‌ها، تشریفات، آداب و رسوم، معیارها، احکام شرعی، اصول، قواعد و وظایفی است که رویه‌های مفید را مشخص می‌کنند یا تعهدات و وظایفی را نشان می‌دهند که کنش‌ها و گفتارهای انسانی را به یکدیگر ربط می‌دهند. شیوه عمل، یک وضعیت دوراندیشانه یا اخلاقی برای انتخاب‌ها و عملکردها است، وضعیتی کمابیش پیچیده که در آن، رفتار در چارچوب یک رویه فهم می‌شود. فراگرفتن شیوه‌های عمل، شیوه انجام یک دستورالعمل است و برای انجام چنین کاری باید فهمی از یک مجری داشت. شیوه عمل، یک زبان است و فهمی که این زبان مستلزم آن است نه آگاهی به قواعد بلکه شناخت چگونگی سخن گفتن است (اوکشات، ۱۴۰۱: ۷۹).

۵٫۲٫۲ شکل‌گیری سنن سیاسی

به تعبیر اوکشات، سنت و رویه حکمرانی از آن دسته قراردادهای و قواعد گفتار، واژگان و دستور زبان تشکیل می‌شود که متکلمانشان در حین تکلم به آنها شکل می‌دهند. کسی که به یک سنت عمل می‌کند، همیشه نقش بازیگر و مجری را پیدا می‌کند. به این فرد برای انجام اعمالی خاص، امر و فرمان داده نشده است بلکه در هنگام عمل باید برخی قیود و ملاحظات را رعایت کند. عرف‌ها، احکام، قواعد و قراردادهای تشکیل دهنده یک سنت، امر و فرمان نیستند بلکه ملاحظاتی هستند که برای عمل کردن باید رعایت شوند. اوکشات به نحوی موجز می‌گوید: «سنت، سازی است که باید به صدا دربیاید نه نغمه‌ای که باید نواخته شود» (لاگلین، ۱۳۹۷: ۹۱-۹۲).

سیاسی‌اش جدا ساخت. اینگونه راهبردها شاید برای بیان حقوق به‌مثابه نظام تعهدات مدنی مناسب باشد ولی برای حقوق عمومی کاملاً نامناسب است. دلیل این نامناسب بودن هنگامی روشن می‌شود که با دقت به وظایف و کارکردهای پایه‌ای حقوق عمومی بنگریم. این وظایف و کارکردها به‌طور اجمالی به تأسیس، ابقا و تنظیم اقتدار حکومت مربوط می‌شود. وظایفی از این دست را بدون مطالعه تفصیلی رابطه حقوق و دولت و نسبت میان امر حقوقی و امر سیاسی نمی‌توان شناخت. تفکیک‌هایی که اثبات‌گرایی بر آنها بنا می‌شود، یعنی تفکیک میان حقوق و دولت و قانون موضوعه و فلسفه سیاسی دقیقاً همان موضوعاتی است که در حوزه حقوق عمومی باید در مرکز مطالعه و بررسی قرار گیرد (لاگلین، ۱۳۹۷: ۳۸-۳۹). قوانین موضوعه فقط در متن مفاهیم عرفی معنا می‌یابد و عرف‌ها را با کنار گذاشتن سیاست نمی‌توان فهمید. موضوع حقوق عمومی را بدون توجه به سنت‌های غیررسمی و بی‌شماری نمی‌توان فهمید که در ضمن سبک اجرای عمل حکمرانی موجود است (لاگلین، ۱۳۹۷: ۹۴-۹۵). برای تبیین این مفهوم، قطعاً بهترین فرد، مایکل اوکشات متفکر محافظه‌کار انگلیسی است.

۵٫۲٫۱ دانش تکنیکی و دانش مبتنی بر شیوه عمل

به اعتقاد اوکشات، هر فعالیت بشری به دانش وابسته است و دانش به دو قسم است: «دانش تکنیکی» و «دانش مبتنی بر شیوه عمل». اولین نوع دانش یعنی تکنیک در هر هنر و علمی و در هر فعالیت عملی دخالت دارد. این دانش به‌وسیله قواعدی تدوین می‌شود که به‌طور آگاهانه فراگرفته، به‌خاطر سپرده و در فعالیت عملی به‌کار گرفته شود. به‌عنوان مثال، تکنیک آشپزی باید در کتاب‌های آشپزی جست و جو شود و تکنیک اکتشاف در علوم طبیعی در قواعد پژوهش، مشاهده و راستی‌آزمایی آنها است. دانش مبتنی بر شیوه عمل، تنها هنگام استفاده وجود دارد، فکورانه نیست و برعکس تکنیک ممکن نیست توسط قواعد، تدوین گردد. این

نمی‌توان این دو را از هم تفکیک کرد. لذا با اتکا بر این قول اوکشات که: «زبان سیاست، زبان عمل و واژگان این زبان، متعلق است به دنیای تجربه» و همچنین این ویژگی سنت در ذهن اوکشات که آن را یک عمل تکرارشونده در بستر زمان قلمداد می‌کند، این گفتار به بررسی موضوع سنن و تجارب سیاسی اختصاص داده شد تا تبیین شود که حقوق عمومی صرفاً مفهومی انتزاعی به‌عنوان یکی از گرایش‌های دانش حقوق نیست؛ بلکه علمی است مستقل و عملی است که نقش سنت‌های سیاسی در شناخت و توضیح آن پررنگ است.

۶ نتیجه‌گیری

محافظه‌کاری اندیشه‌ای است که برخلاف مکاتب و بینش‌های دیگر در حوزه سیاست، اصول و مبانی مشخص و متمایزی را تجویز نمی‌کند. محافظه‌کاری در زمان و مکان‌های مختلف می‌تواند دارای ویژگی‌ها و خصائص متفاوتی باشد، لذا تمرکز این پژوهش بر مولفه‌ها و مشخصه‌های مشترک این تفکر، معطوف بود. همانطور که بیان شد، اساس و محور اندیشه محافظه‌کاری، سنت است. مسامحتاً می‌توان ادعا کرد که هر آن کس که به‌منظور حفظ و یا پیروی از یک سنت خاص، قدمی برمی‌دارد یک محافظه‌کار است و این عمل او شاید ساده‌ترین تعریف محافظه‌کاری باشد. در این پژوهش مولفه‌های مشترک اندیشه محافظه‌کاری احصا شد؛ نکوهش عقل‌گرایی، اجتناب از تغییر، اهمیت مذهب و دفاع از نابرابری. در مورد عقل‌گرایی نکته مهمی که نباید از آن غفلت ورزید این است که محافظه‌کاران، عقل‌گرایی را به خودی خود ناپسند نمی‌دانند بلکه آن چیزی که مورد انزجار و نفی آنها است، عقل‌گرایی صرف است. آنها از آن اعتماد به نفسی که در برخی از متفکرین و روشن‌فکران برای مهندسی جوامع و حل تمام مشکلات موجود با محاسبه‌گری و برنامه‌ریزی وجود دارد را مذموم می‌پندارند و آن را رد می‌کنند. عقل‌گرایی را ادیبان قرن هجدهم فرانسه وارد سیاست کردند و با تبلیغ آن در آثارشان و برعهده گرفتن رهبری معنوی مردم

به‌باور اوکشات یک سنت رفتاری شیوه‌ای ثابت و غیرقابل انعطاف برای انجام امور نیست بلکه جریانی از توافق و همدلی است. سنت رفتاری ممکن است، به‌طور موقت، با هجوم عاملی خارجی از هم‌گسیخته، منحرف، محدود و متوقف شود یا زاینده‌گی خود را از دست بدهد، آنگاه در مواجهه با بحران اگر راهنمایی قابل اطمینان وجود داشت که جامعه به آن متوسل شود، بی‌شک چنین کاری توصیه می‌شد. اما این راهنما وجود ندارد. هیچ منبعی جز اجزا، آثار و بقایای سنت رفتاری جامعه وجود ندارد که این بحران آنها را دست نخورده رها کرده است. زیرا حتی کمکی که ممکن است از سنت‌های جامعه‌ای دیگر گرفته شود، مشروط به توانایی در وفق دادن آنها با ترتیبات جامعه خود و شیوه توجه به ترتیبات جامعه خود است. انسان گرسنه و درمانده اگر فرض کند که به‌وسیله یک دروازکن بر این بحران غلبه می‌کند، در اشتباه است. چیزی که او را نجات می‌دهد، دانش آشپزی کسی دیگر است که می‌تواند از آن استفاده ببرد، تنها به این خاطر که او، خود، کاملاً بی‌اطلاع نیست. بنابراین بحران سیاسی همواره در چارچوب یک سنت مربوط به فعالیت سیاسی نمایان می‌شود و رستگاری نتیجه منابع بی‌نقص خود سنت است (اوکشات، ۱۴۰۱: ۸۲).

به‌طور کلی هدف این بخش، بیان این نکته بود که نگاه محافظه‌کارانه به حقوق عمومی؛ یعنی فهم آن در چارچوب سنن و رویه‌های سیاسی. نتیجه این طرز تلقی از ماهیت حقوق عمومی این است که این رشته به‌عنوان شاخه‌ای از علم حقوق، به‌جای اینکه بیشتر به حقوق مربوط باشد، در چارچوب سیاست جای می‌گیرد. همانطور که گفته شد، حقوق عمومی موضوع عمل حکمرانی است. ساده‌انگارانه است که فرض شود، چالش‌هایی که پدیده پیچیده حکمرانی با آن مواجه است با توسل به قواعد حقوقی، قابل رتق و فتق است. بنابراین در تحلیل ماهیت حقوق عمومی در کنار امر حقوقی، نباید از نقش ویژه امر سیاسی غافل شد و برخلاف ادعای اثبات‌گرایان،

انجمن‌های مدنی به‌عنوان یک میانجی بین مردم و دولت می‌توانند ایفا کنند، اشاره دارد. ویژگی دوم به اهمیت تکثر قدرت در جامعه تعلق دارد و ویژگی سوم اهمیت دولت کوچک است که از مداخله در حوزه‌های مختلف اجتناب می‌کند و در نهایت ویژگی چهارم به جایگاه ویژه سیاست‌های اجتماعی رفاهی نزد محافظه‌کاران اختصاص داده شد.

نکته کانونی در اندیشه محافظه‌کاری و هر نوع نگاهی که آن به مسائل مختلف در سیاست، حقوق، اقتصاد، جامعه و ... دارد، پاسداشت سنت‌ها است، لذا هرگونه تحلیل و ارزیابی پیرامون مباحث مطروحه در حقوق عمومی مانند دولت، حکومت، حکمرانی و ... که از منظر اندیشه محافظه‌کاری صورت می‌پذیرد، باید نقش و اهمیت سنن و رویه‌های عملی در فعالیت سیاسی را در صدر توجه خود قرار دهد. این که سنت دقیقاً چیست و چه چیزهایی را شامل می‌شود، در نظر متفکران سنت‌گرا و محافظه‌کار جواب یکسانی ندارد و هرکدام، از جنبه‌های گوناگونی آن را بررسی و اجزای متعددی را برایش در نظر می‌گیرند. در این پژوهش، از تعریف مهمترین متفکر محافظه‌کار قرن بیستم یعنی مایکل اوکشات در مورد سنت در جهت پیشبرد بحث، بهره برده شد. سنت در نظر اوکشات همان عمل است. به همین جهت، این پژوهش با تأیید نظریه، دستاورد نگاه محافظه‌کارانه به دولت را درک جایگاه ارزشمند سنن و رویه‌های عملی در سیاست، حکمرانی و حقوق عمومی می‌داند.

فرانسه، انقلاب فاجعه‌آمیزی را رقم زدند که اصلاً آغاز پیدایش محافظه‌کاری را آن زمان به حساب می‌آورند. پیامد نکوهش عقل‌گرایی اجتناب از تغییر است. در اینجا هم بایستی اشاره شود که مقصود از تغییر، تغییرات و اصلاحات رادیکال و ریشه‌ای در سیاست و جامعه است. محافظه‌کاری تغییر و اصلاح امور را لازمه حیات سیاسی و اجتماعی می‌داند و به پیشرفت و ترقی و بهبود وضعیت زندگی انسان‌ها باورمند است اما تأکید دارد که تغییر باید به صورت تدریجی و بر اساس شیوه رفتاری مبتنی بر سنت و عرف باشد. مذهب نیز یکی از مشخصه‌های اساسی در مکتب محافظه‌کاری است که مورد توجه اکثریت قریب به اتفاق متفکران محافظه‌کار است، حتی آنهایی که مذهبی نیستند وجود مذهب را برای جوامع، مهم و ضروری قلمداد می‌کنند. ضابطه بعدی که محافظه‌کاران در مورد آن متفق‌القول‌اند؛ نابرابری در ساحت اجتماع انسانی است. این مشخصه، آن وجه از اندیشه محافظه‌کاری است که این ایدئولوژی را مورد نفرت و بغض و کینه سوسیالیست‌ها قرار می‌دهد. به گفته راسل کرک برابری تنها در دو جا وجود دارد؛ در پیشگاه خداوند و در دادگاه.

نهایتاً با اغماض چهار ویژگی مشترک برای دولت مطلوب محافظه‌کاران در نظر گرفته شد. عناوین آنها به این ترتیب است؛ دولت و انجمن‌های مدنی، پراکندگی قدرت، دولت محدود و سیاست‌های اجتماعی و دولت رفاه. ویژگی اول به نقش مهمی که

منابع

- Aberbach, J. D. (2017). *Understanding contemporary American conservatism*. Routledge.
- Barry, N. (1997). Conservative thought and welfare state. *Political Studies*, 331-345. Doi:10.1111/1467-9248.00085
- Bashiriye, H. (2020). *History of political ideas in the 20th century: liberalism and conservatism*. Ney publication. (in persian)
- Corey, E. C. (2006). *Michael Oakeshott on religion, aesthetics and politics*. University of Missouri Press.
- Covell, C. (1986). *The redefinition of conservatism: politics and doctrine*. Palgrave Macmillan.
- Dorey, P. (2011). *British conservatism: the politics and philosophy of inequality*. I.B.Tauris.
- Gottfried, P. E. (2007). *Conservatism in America: making sense of the American right*. Palgrave Macmillan.
- Gaunt, R. A., & Hawkins, A. (Ed.). (2021). *Contemporary thought on nineteenth century conservatism*. Routledge.
- Gerencser, S. A. (2000). *The skeptic's Oakeshott*. Palgrave Macmillan.
- Green, E. H. H. (2002). *Ideologies of conservatism: conservative political ideas in the twentieth century*. Oxford University Press.
- Hatami, A., & Rahbarghazi, M. (2017). Analysis of the relationship between conservatism and fundamentalism in Iran. *Quarterly Journal of Social Development*. Vol. 11, No. 4, Summer 2017. P. 103-130. Doi: <https://doi.org/10.22055/qjdsd.2017.13008> (in persian)
- Hazon, Y. (2022). *Conservatism: a rediscovery*. Regnery Gateway.
- Hondrich, T. (2005). *Conservatism: Burke, Nozick, Bush, Blair*. Pluto Press.
- Horcher, F. (2020). *A political philosophy of conservatism: prudence, moderation and tradition*. Bloomsbury Academic.
- Jones, E. (2017). *Edmund Burke and the invention of modern conservatism, 1830-1914*. Oxford University Press.
- Kirk, R. (2019). *Russell Kirk's concise guide to conservatism*. Regnery Gateway.
- Kirk, R. (1986). *The conservative mind from Burke to Eliot*. Regnery Publishing.
- Kos, E. (Ed.). (2019). *Michael Oakeshott on authority, governance and the state*. Palgrave Macmillan.
- Loughlin, M. (2018). *Political jurisprudence*. Translated by Ahmad Ranjbar. Negahemoaser Publication. (in persian)
- Loughlin, M. (2004). *The idea of public law*. Translated by Mohammad Rasekh. Ney Publication. (in persian)
- Ludlam, S., & Smith, M. J. (Ed.). (1996). *Contemporary British conservatism*. Macmillan Press.

- Moradi Berelian, M., & Tangestani, M. (2024). From the distinction between friend and enemy to the manifestation of concrete will: Schmitt's sovereignty in the dialectic of the political and the legal. *Comparative Law Quarterly*. Volume 8, Issue 2, Serial Number 14, Summer 2024. Pages 177 to 197. Doi: <https://doi.org/10.22080/lps.2024.26371.1584> (in persian)
- Moradkhani, F. (2024). Creation and development of the concept of political constitution. *Public Law Research*. doi.org/10.22054/qjpl.2024.74324.2908 (in persian)
- Nardin, T. (2001). *The philosophy of Michael Oakeshott*. The Pennsylvania State Press.
- Nizbet, R. (2017). *Conservatism: dream and reality*. Translated by Mohammadreza Fadaei. Shiraze Publication. (in persian)
- Oakeshott, M. (1975). *On human conduct*. Translated by Morteza Afshari. Negahemoaser Publication. (in persian)
- Oakeshott, M. (1991). *Rationalism in politics and other essays*. Translated by Morteza Afshari. Negahemoaser Publication. (in persian)
- O'Gorman, F. (2004). *Political thinkers: Edmund Burke: his political philosophy*. Routledge.
- O'Hara, K. (2011). *Conservatism*. Reaktion Books.
- O'Keeffe, D. (2010). *Edmund Burke*. The Continuum International Publishing.
- Panichas, G. A. (2007). *Essential Russell Kirk*. ISI Books.
- Pafford, J. M. (2010). *Russell Kirk*. The Continuum International Publishing.
- Pilbeam, B. (2003). *Conservatism in crisis? Anglo-American conservative ideology after the cold war*. Palgrave Macmillan.
- Raison, T. (1990). *Tories and the welfare state*. Palgrave Macmillan.
- Rasekh, K. (2015). The indices of the conservative thinking. *Contemporary Political Studies*. P. 85-106. (in persian)
- Rosner, D. J. (2012). *Conservatism and crisis: the anti-modernist perspective in twentieth-century German philosophy*. Lexington Books.
- Scruton, R. (2018). *Conservatism: an invitation to the great tradition*. All Points Books.
- Soltani, N. (2021). Unwritten principles of the constitution beyond the text. *Public Law Research*. doi.org/10.22054/qjpl.2020.42697.2155 (in persian)
- Vannatta, S. (2014). *Conservatism and pragmatism in law, politics and ethics*. Palgrave Macmillan.